

Bruxelles, 7.9.2022
COM(2022) 440 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

privind Strategia europeană privind serviciile de îngrijire

{SWD(2022) 440 final}

„Seară de seară [în timpul pandemiei], eram nelipșiți din fața ferestrelor sau a ușilor pentru a-i aplauda pe lucrătorii din prima linie. Am simțit cu toții cât de mult depindem de ei. De cele și cei care sunt devotați profesiei lor în ciuda salariului mai mic și a gradului mai redus de protecție și de securitate. Chiar dacă aplauzele s-au mai estompat, forța emoțiilor noastre trebuie să dăinuie. [...].

Din acest motiv, vom propune o nouă strategie europeană pentru asistența medicală. Astfel, fiecare bărbat și fiecare femeie vor putea beneficia de cele mai bune îngrijiri medicale posibile și vor putea avea o viață cât mai echilibrată.”¹

Ursula von der Leyen, președinta Comisiei Europene

1. INTRODUCERE

Conform estimărilor, **1 din 3** europeni are responsabilități de îngrijire, iar peste **9,1 milioane** de persoane, majoritatea femei, lucrează în sectorul serviciilor de îngrijire.

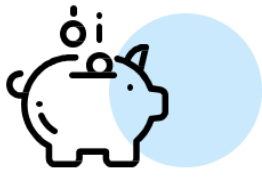
Serviciile de îngrijire ne privesc pe toți. Ele creează structura care menține societățile noastre unite și reunește generațiile. **Pe parcursul vieții, atât noi, cât și cei dragi nouă vom avea nevoie de servicii de îngrijire sau vom oferi servicii de îngrijire.**

Având în vedere închiderea temporară a creșelor și a grădinițelor și impactul disproporționat pe care pandemia l-a avut asupra persoanelor mai în vârstă, **pandemia de COVID-19** a evidențiat importanța asigurării unor servicii formale de îngrijire solide pentru a asigura continuitatea furnizării serviciilor de îngrijire. Scoțând la lumină deficiențele structurale preexistente, pandemia a accentuat necesitatea îmbunătățirii rezilienței sistemelor noastre de îngrijire. Ea a avut și un impact semnificativ asupra sănătății mintale, serviciile de îngrijire în acest domeniu fiind unul dintre aspectele care trebuie abordate. Toate acestea sunt deosebit de importante pentru bunăstarea beneficiarilor serviciilor de îngrijire și a celor care asigură astfel de servicii, pentru participarea pe piața muncii a femeilor și pentru asigurarea unui echilibru între viața profesională și cea privată.

Serviciile de îngrijire de înaltă calitate prezintă beneficii clare pentru toate categoriile de vârstă. Copiii au nevoie de îngrijire pentru a-și dezvolta aptitudinile și competențele cognitive, lingvistice și fizice. Participarea la educația timpurie are un impact pozitiv asupra dezvoltării acestora, le sporește șansele de angajare mai târziu în viață, capacitatea de a avea o viață și o carieră împlinite și contribuie la reducerea riscului de sărăcie și de excluziune socială. Astfel, aceasta contribuie la întreruperea cercului vicios al inegalității și al defavorizării. Educația și îngrijirea timpurie de calitate promovează un stil de viață sănătos și activ la vârste fragede, ceea ce are un impact pozitiv pe tot parcursul vieții adulte până la bătrânețe. În același timp, asigurarea unei îngrijiri pe termen lung de înaltă calitate și la prețuri abordabile capacitează **persoanele în vârstă**, ajutându-le să își mențină autonomia și să ducă o viață demnă. Acest lucru este deosebit de important în contextul **schimbărilor demografice**, în care europenii

¹ Discursul privind starea Uniunii, 15 septembrie 2021.

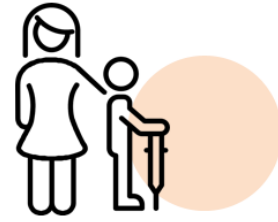
trăiesc mai mult și mai sănătos, iar cererea de servicii de îngrijire crește exponențial. Politicile privind îmbătrânirea activă, precum și intervenția timpurie, promovarea sănătății și prevenirea bolilor pot sprijini și mai mult o viață independentă, sănătoasă și activă mai lungă și pot întârzia apariția nevoilor de îngrijire.

1/3 din gospodăriile cu nevoi de îngrijire pe termen lung nu apelează la serviciile de îngrijire la domiciliu deoarece nu și le permit.

13 % dintre părinți nu apelează la serviciile de îngrijire a copiilor din cauza costurilor acestora, iar **11 %** întâmpină greutăți moderate sau mari în a acoperi costurile respective. Aceste procente sunt de peste două ori mai mari, situându-se la **28 % și, respectiv, 27 %** în cazul gospodăriilor expuse riscului de sărăcie.

Jumătate dintre copiii cu handicap sunt îngrijiți numai de părinții lor.

În pofida beneficiilor clare ale unor servicii de îngrijire de înaltă calitate, pentru multe persoane acestea nu sunt încă disponibile și nici accesibile ori abordabile din punctul de vedere al prețului. Aproximativ o treime dintre copiii cu vârsta sub 3 ani și aproape 90 % dintre copiii cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de școlarizare obligatorie sunt înscriși în sistemul de educație și îngrijire timpurie, însă mulți părinți nu își pot înscrie copiii, deoarece serviciile pur și simplu nu sunt disponibile sau sunt prea scumpe. În mod similar, în cazul a aproape jumătate dintre persoanele cu vârsta de cel puțin 65 de ani care au nevoi de îngrijire pe termen lung, nevoile acestora de ajutor pentru îngrijirea personală sau pentru activitățile casnice rămân nesatisfăcute. În multe cazuri, serviciile de îngrijire nu sunt disponibile în locul și în momentul în care oamenii au nevoie de ele, iar listele lungi de așteptare și procedurile anevoioase sunt o realitate. Cu toate că speranța de viață este mai mare decât oricând, cu cât oamenii îmbătrânesc, cu atât riscul de a dezvolta o debilitate, o boală sau un handicap este mai mare, ceea ce înseamnă că ar avea nevoie de îngrijire pe termen lung. Pentru multe persoane cu handicap, insuficiența serviciilor de îngrijire, a sprijinului pentru familii și a asistenței personale le subminează dreptul la o viață independentă, consacrat în Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap.

Din cauza responsabilităților de îngrijire neremunerate pe care le au, aproximativ **7,7 milioane de femei** din Europa nu pot participa pe piața muncii, față de doar 450 000 de bărbați în aceeași situație. Acest lucru contribuie la disparitatea de gen în detrimentul femeilor în ceea ce privește ocuparea forței de muncă (11 p.p.), nivelul remunerării (13 %) și nivelul pensiei (29 %).

Aproape **toate femeile** din UE (**92 %**) furnizează în mod regulat servicii de îngrijire, iar **81 %** furnizează zilnic astfel de servicii, comparativ cu **68 %** și, respectiv, **48 %** din bărbați.

Caracterul inadecvat al serviciilor de îngrijire are un impact disproporționat asupra femeilor, deoarece în continuare responsabilitățile suplimentare sau informale de îngrijire le revin în principal lor, iar acest lucru le afectează echilibrul dintre viața profesională și cea privată și posibilitățile de a desfășura o activitate remunerată.

Din cauza acestei situații, femeile sunt nevoite să își ia concedii lungi din motive familiale, să opteze pentru un program de lucru redus și să se retragă anticipat de pe piața muncii. Pentru multe femei, această situație înseamnă mai puține oportunități de dezvoltare a carierei și salarii și pensii mai mici decât cele pe care le primesc colegii lor bărbați. Deoarece, în medie, trăiesc mai mult, dar de cele mai multe ori în condiții de sănătate mai precare decât bărbații, ele au nevoie de îngrijiri pe termen lung mai intense și pe perioade mai lungi de timp. Însă, adesea, sunt mai puțin în măsură să își permită aceste îngrijiri din cauza inegalităților între femei și bărbați în ceea ce privește remunerarea și pensiile acumulate de-a lungul vieții.

Existența unor condiții bune de muncă în sectorul îngrijirii este esențială pentru reziliența și atractivitatea sectorului, precum și pentru egalitatea de gen. Femeile reprezintă 90 % din forța de muncă din domeniul îngrijirii ocupând adesea locuri de muncă precare și prost plătite. Chiar dacă implică îngrijirea celor apropiați, valoarea activității de îngrijire este adesea subapreciată. În plus, lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire se confruntă adesea cu lipsa de perspective de evoluție în carieră, iar formarea disponibilă nu este proporțională cu nevoile lor de perfecționare. Prevalența ridicată a muncii cu fracțiune de normă în sectorul îngrijirii înseamnă că mulți lucrători au venituri lunare chiar mai mici. Pentru unele categorii vulnerabile de lucrători din sistemul serviciilor de îngrijire, cum ar fi îngrijitorii la domiciliu în regim intern sau lucrătorii casnici, condițiile de muncă pot fi chiar abuzive.

Organizația Internațională a Muncii estimează că dacă în fiecare an s-ar investi 1,1 % din PIB în educația și îngrijirea timpurie și 1,8 % din PIB în îngrijirea pe termen lung, până în 2035 s-ar crea în Europa 26,7 milioane de locuri de muncă suplimentare.

Caracterul inadecvat al sistemelor de îngrijire are un cost economic și subminează potențialul sectorului de a crea locuri de muncă. Prin investiții în serviciile de îngrijire un număr mai mare de femei ar putea să intre pe piața muncii și s-ar genera mai multe venituri pentru bugetele publice.

Prezenta strategie stabilește o agendă care vizează îmbunătățirea situației atât pentru persoanele care asigură servicii de îngrijire, cât și pentru beneficiarii serviciilor respective. Ea pledează în favoarea necesității îmbunătățirii accesului la servicii de îngrijire de calitate, accesibile și la prețuri abordabile, și a îmbunătățirii condițiilor de muncă și a echilibrului dintre viața profesională și cea privată pentru

persoanele care asigură servicii de îngrijire. Strategia va contribui la transpunerea în realitate a **principiilor privind accesul la o îngrijire de bună calitate și la prețuri abordabile înscrisse în Pilonul european al drepturilor sociale** și la realizarea obiectivelor principale privind ocuparea forței de muncă și reducerea sărăciei pentru 2030 în întreaga UE, salutate de liderii UE la summitul de la Porto din mai 2021 și aprobate de Consiliul European.

Două propuneri de recomandări ale Consiliului se află în centrul acestei strategii: una privind revizuirea obiectivelor de la Barcelona privind educația și îngrijirea timpurie și una privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate și la prețuri abordabile. Acestea oferă cadre de politică pentru realizarea de reforme și investiții la nivel național, regional și local. Ambele abordează subiecte precum caracterul adecvat, disponibilitatea și calitatea serviciilor de îngrijire, precum și condițiile de muncă ale persoanelor care asigură servicii de îngrijire. Prezenta comunicare stabilește noi acțiuni de sprijin la nivel european și solicită luarea de măsuri la nivel național².

Strategia răspunde solicitărilor din partea diferitelor părți interesate de la nivelul UE și de la nivel național. Parlamentul European³, Consiliul, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor, partenerii sociali și societatea civilă au solicitat consolidarea acțiunii UE în acest domeniu⁴. Aceasta se bazează pe experiența dobândită în ceea ce privește

² Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește propunerea Comisiei de Recomandare a Consiliului privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate și la prețuri abordabile [SWD(2022) 441] oferă date factuale cu privire la principalele provocări din sector și exemple specifice privind modul de abordare a provocărilor, inspirate de măsurile luate în toate statele membre ale UE.

³ Rezoluția Parlamentului European din 5 iulie 2022 - „Către acțiuni europene comune în domeniul îngrijirii” [2021/2253 (INI)].

⁴ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2022) 440.

obiectivele de la Barcelona în ultima perioadă, în special pe lipsa progreselor în ceea ce privește îndeplinirea obiectivului în mai multe state membre. Strategia răspunde, de asemenea, propunerii Conferinței privind viitorul Europei⁵ referitoare la tranziția demografică, care solicită servicii de îngrijire pe termen lung de calitate, accesibile și la prețuri abordabile, care să răspundă atât nevoilor beneficiarilor serviciilor de îngrijire, cât și celor ale persoanelor care asigură astfel de servicii, și asigurarea de servicii de îngrijire a copiilor de calitate, accesibile și la prețuri abordabile în întreaga UE, astfel încât mamele și tații să își poată reconcilia cu încredere viața profesională cu viața de familie.

2. ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR DE ÎNGRIJIRE

În medie, **26,6 %** dintre persoanele cu vârsta de 65 de ani sau mai mult și **39,4 %** dintre persoanele cu vârsta de 75 de ani sau mai mult care locuiesc în propriul cămin au nevoie de îngrijire pe termen lung.

Numărul total al persoanelor care ar putea avea nevoie de îngrijire pe termen lung în Uniunea Europeană este de **30,8 milioane** și se estimează că va crește cu peste 7 milioane de persoane, urmând să ajungă la **38,1 milioane până în 2050**.

Serviciile de îngrijire ar trebui extinse pentru a răspunde nevoilor actuale și viitoare de îngrijire. Sporirea disponibilității serviciilor de îngrijire trebuie însoțită de îmbunătățirea calității, a prețului și a accesibilității acestora.

Calitatea se referă nu numai la infrastructură și la servicii, ci și la interacțiunile și relațiile umane dintre persoanele care asigură servicii de îngrijire și cele care beneficiază de acestea.

Serviciile de educație și îngrijire timpurie trebuie să fie de înaltă calitate, favorabile incluziunii și nesegregate pentru a aduce beneficii depline tuturor copiilor. În plus, calitatea este esențială pentru a spori încrederea părinților în servicii și pentru a se asigura faptul că aceste servicii contribuie la o dezvoltare emoțională și educațională sănătoasă a copilului.

Îngrijirea de calitate pe termen lung promovează bunăstarea, demnitatea și drepturile fundamentale ale beneficiarilor serviciilor de îngrijire, inclusiv prin prevenirea și atenuarea izolării, a singurătății și a impactului fizic și psihologic al acestora. Pentru atingerea acestor obiective, sunt necesare standarde de înaltă calitate. Acestea ar trebui să se aplice în egală măsură furnizorilor publici și privați de servicii de îngrijire și ar trebui să se bazeze pe o asigurare solidă a calității, pe mecanisme de asigurare a respectării legislației în domeniu, pe practici de monitorizare și pe cadre de calitate cuprinzătoare, care adesea lipsesc. Structurile inovatoare de îngrijire, cum ar fi locuințele partajate, în care persoanele cu nevoi de îngrijire pe termen lung beneficiază în comun de sprijin și servicii de îngrijire, precum și locuințele adaptate sau spațiile de locuit multigeneraționale pot favoriza stabilirea de legături între generații și solidaritatea, sprijinind în același timp viața independentă și interacțiunile sociale, cu un impact pozitiv asupra bunăstării persoanelor care au nevoie de îngrijire și a coeziunii sociale. Structurile de îngrijire adaptate la schimbările climatice pot, de asemenea, să ofere

⁵ Conferința privind viitorul Europei, Raport privind rezultatul final, mai 2022, Propunerea 15.

protecție persoanelor vulnerabile, cum ar fi persoanele mai în vârstă, în fața unor condiții dificile din punct de vedere meteorologic, de exemplu în timpul perioadelor de caniculă.

Îmbunătățirea accesibilității serviciilor de îngrijire din punctul de vedere al prețurilor contribuie la un acces mai echitabil la îngrijire. Costurile ridicate reprezintă unul dintre cele mai importante obstacole în calea înscrierii copiilor de către părinți în structurile de educație și îngrijire timpurie. Faptul că aceste servicii nu sunt disponibile la prețuri abordabile este, de asemenea, o problemă pentru îngrijirea pe termen lung, deoarece acoperirea protecției sociale pentru îngrijirea pe termen lung este neuniformă și, în general, limitată, ceea ce face ca serviciile de îngrijire să fie inaccesibile din punctul de vedere al prețurilor pentru multe persoane. Aproximativ o treime dintre gospodăriile cu nevoi de îngrijire pe termen lung nu apelează la serviciile de îngrijire la domiciliu deoarece nu și le pot permite, iar multe persoane cu nevoi de îngrijire pe termen lung și familiile acestora se confruntă cu perspectiva unor cheltuieli din buzunar ridicate. Drept urmare, multe dintre aceste persoane sunt expuse riscului de sărăcie monetară și de a se confrunta cu dificultăți financiare în cazul în care vor apărea nevoi de îngrijire pe termen lung.

Asigurarea accesibilității serviciilor de îngrijire înseamnă crearea de condiții favorabile pentru persoanele care au nevoie de îngrijire (și familiile acestora) și punerea la dispoziția lor a mijloacelor necesare pentru a utiliza efectiv serviciile disponibile. Acest lucru poate necesita adaptarea spațiilor destinate îngrijirii pentru a permite accesul fizic al beneficiarilor serviciilor de îngrijire și al persoanelor care asigură servicii de îngrijire ce se luptă cu un handicap. Acțiunile din cadrul Strategiei privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030 vor contribui la îmbunătățirea calității și a accesibilității serviciilor de îngrijire și la sprijinirea vieții independente și a incluziunii în comunitate. În plus, asigurarea accesibilității serviciilor înseamnă că existența unei mari varietăți de formule de lucru ar putea necesita furnizarea de servicii de îngrijire la ore atipice, de exemplu pentru lucrătorii în schimburi sau pentru lucrătorii de noapte. Existența unor centre de îngrijire la o distanță rezonabilă, care poate fi parcursă într-un timp rezonabil pentru a avea acces la serviciile de îngrijire reprezintă, de asemenea, un factor important. Existența unor astfel de centre la locul de muncă sau în apropierea acestuia poate reduce dificultățile logistice ale părinților, în special în cazul meseriilor în care este necesară prezența fizică la lucru. Nu în ultimul rând, procesele administrative greoaie de înregistrare, inclusiv în cazul procedurilor de înregistrare online, nu ar trebui să constituie un obstacol pentru părinții care doresc să își înscrie copiii în structurile de educație și îngrijire timpurie, inclusiv pentru familiile expuse riscului de sărăcie sau de excludere socială. De asemenea, procedura excesiv de complexă de solicitare a prestațiilor poate fi disproporționată în raport cu timpul și capacitatea persoanelor care au nevoie de îngrijire pentru a face față acestei situații.

Zonele rurale și îndepărtate și regiunile cu o densitate scăzută a populației sunt afectate în mod deosebit de lipsa sau insuficiența serviciilor de îngrijire disponibile, atât în ceea ce privește educația și îngrijirea timpurie, cât și îngrijirea pe termen lung, din cauza distanțelor lungi sau a opțiunilor limitate de transport public. Accesul la opțiunile de îngrijire pe termen lung și varietatea acestora sunt insuficiente, ceea ce ridică probleme de echitate. În mod tradițional, se face opțiunea între îngrijirea informală (de obicei furnizată de membrii familiei sau de prieteni, de cele mai multe ori femei) și plasarea în centre rezidențiale. Alte opțiuni, cum ar fi îngrijirea la domiciliu și îngrijirea în comunitate, au început să prindă teren, deși nu în mod uniform, în întreaga UE.

2.1. EDUCAȚIA ȘI ÎNGRIJIREA TIMPURIE

Potrivit principiului 11 din Pilonul european al drepturilor sociale, toți copiii au dreptul la servicii de educație și de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate și abordabile financiar. Recomandarea Consiliului privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor⁶ sprijină statele membre în eforturile lor de a îmbunătăți accesul la serviciile de educație și îngrijire timpurie și calitatea acestor servicii și le încurajează să adopte un cadru de calitate. Strategia UE privind drepturile copilului⁷ și Garanția europeană pentru copii⁸ formează un nou cadru de politică cuprinzător al UE pentru protejarea drepturilor tuturor copiilor și pentru asigurarea accesului la servicii de bază pentru copiii aflați în situații vulnerabile sau care provin din medii defavorizate. Mai precis, Garanția europeană pentru copii urmărește să asigure faptul că toți copiii din Europa expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială au un acces liber și efectiv la servicii de educație și îngrijire timpurie de înaltă calitate. Garanția impune statelor membre obligația să elaboreze planuri naționale de acțiune pentru a pune în practică aceste obiective.

Ca parte a semestrului european, UE monitorizează progresele înregistrate în ceea ce privește educația și îngrijirea timpurie, legătura dintre îngrijirea copiilor și participarea femeilor pe piața muncii și progresele în materie de incluziune socială, în special pentru copiii care provin din medii defavorizate. UE sprijină reformele și investițiile statelor membre prin intermediul fondurilor UE.

În 2002, Consiliul European a stabilit obiectivele de la Barcelona⁹, care vizează eliminarea obstacolelor din calea participării femeilor pe piața forței de muncă prin sporirea disponibilității serviciilor de îngrijire a copiilor. În ultimii 20 de ani, s-au înregistrat progrese considerabile, iar obiectivele inițiale au fost atinse, în medie, la nivelul UE. Cu toate acestea, există în continuare diferențe mari între statele membre, multe dintre acestea neîndeplinindu-și obiectivele, în special în cazul copiilor din grupa de vârstă cea mai tânără și copiii care provin din medii defavorizate. **Prin urmare, Comisia propune revizuirea obiectivelor de la Barcelona astfel încât să se stabilească noi obiective ambițioase, dar realiste, și să se stimuleze convergența ascendentă în întreaga UE, asigurându-se realizarea de progrese reale în toate statele membre și în regiuni.**

Graficul 1: Rata de înscriere în structurile de educație și îngrijire timpurie pentru copiii cu vârsta sub 3 ani (obiectivul actual – 33 %, datele EU SILC pentru 2019)

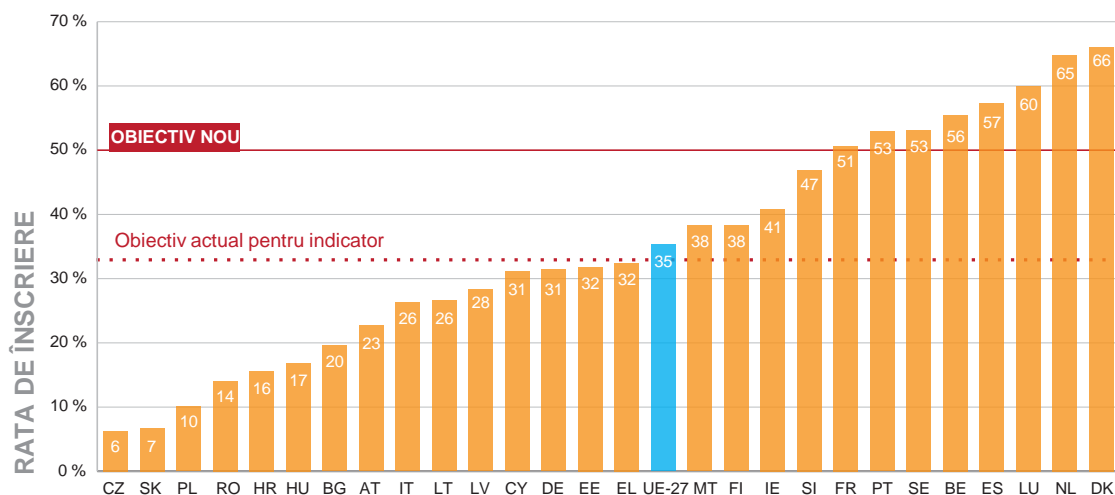
⁶ Recomandarea Consiliului din 22 mai 2019, JO C 189, 5.6.2019.

⁷ COM(2021) 142 final.

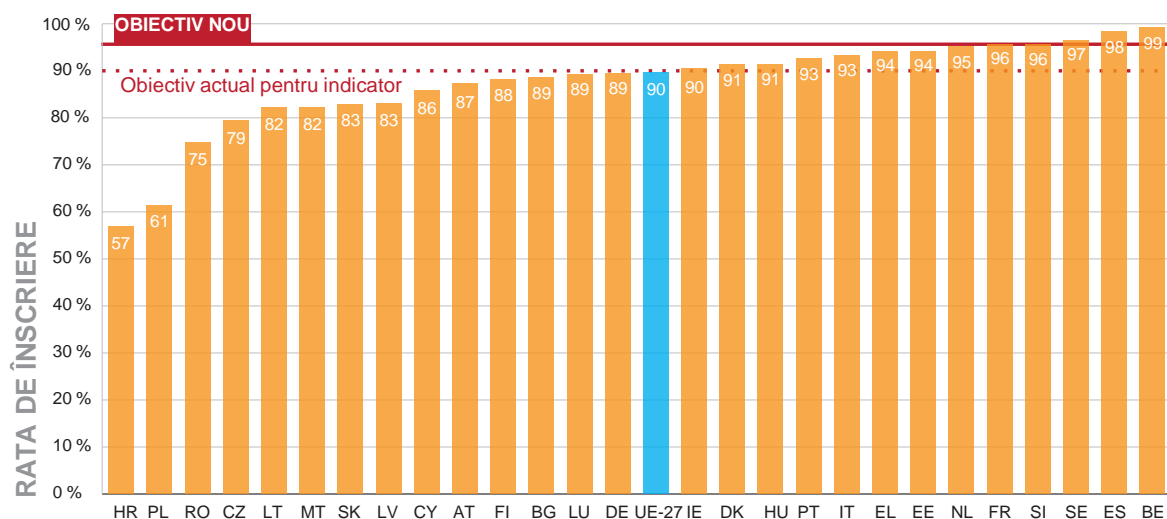
⁸ Recomandarea Consiliului din 14 iunie 2021, JO C 223, 22.6.2021.

⁹ Consiliul European de la Barcelona, 15 și 16 martie 2002. (2002), SN 100/1/02 REV 1.

Graficul 2: Rata de înscriere în structurile de educație și îngrijire timpurie pentru copiii cu vârsta de peste 3 ani (obiectivul actual – 90 %, datele EU SILC pentru 2019)

Obiectivele de la Barcelona revizuite: cel puțin 50 % dintre copiii cu vârsta mai mică de trei ani și cel puțin 96 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta de școală primară obligatorie ar trebui să participe la educația și îngrijirea timpurie.

Mărirea la 50 % a procentului copiilor cu vârsta mai mică de 3 ani care participă la educația și îngrijirea timpurie ar duce la creșterea substanțială a procentului mamelor care lucrează (de la 2 % la 32 %, în funcție de cât de aproape este țara de acest obiectiv de 50 %, de cererea de forță de muncă și de rata de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor din țara respectivă).

Revizuirea propusă a obiectivelor de la Barcelona conferă noi dimensiuni: 1) participării copiilor expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială și 2) intensității participării la educația și îngrijirea timpurie exprimată ca unitate de timp (adică numărul de ore de participare pe săptămână).

Aceste noi aspecte sunt deosebit de importante pentru **copiii aflați în situații vulnerabile** sau care provin din medii defavorizate și pentru familiile acestora. Printre aceștia se numără în special copiii cu handicap, copiii expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială, copiii din familii fără adăpost, copiii romi¹⁰ și cei din grupuri minoritare, copiii proveniți din familii de migranți, copiii refugiați și copiii care fug din calea conflictelor armate. Încurajarea participării la educația și îngrijirea timpurie este în interesul superior al copiilor din perspectiva realizării lor viitoare în viață, pentru a promova incluziunea socială și a întrerupe cercul vicios al defavorizării. În același timp, mamele din gospodăriile cu venituri mici se pot confrunta cu obstacole mai mari în a găsi un loc de muncă dacă au un nivel scăzut de competențe sau de experiență profesională sau dacă aceste competențe și această experiență sunt perimate. De asemenea, femeile se pot afla în situația de a fi descurajate să (re)între pe piața muncii din cauza unor factori precum costurile relativ ridicate ale îngrijirii copiilor, dar și posibili factori legați de sistemul fiscal și cel de protecție socială. Prin urmare, încurajarea frecventării structurilor de educație și îngrijire timpurie de către un procent mai mare de copii din gospodării cu venituri mici poate avea, de asemenea, un impact benefic asupra revenirii mamelor lor în câmpul muncii.

Serviciile de educație și îngrijire timpurie ar trebui să fie disponibile un **număr suficient de ore** pentru a le permite părinților, în special mamelor, să se angajeze efectiv într-o activitate remunerată. O intensitate foarte scăzută a frecventării structurilor de educație și îngrijire timpurie va împiedica crearea unei legături puternice cu piața muncii. Prin urmare, progresele înregistrate în ceea ce privește furnizarea de servicii de educație și îngrijire timpurie în statele membre trebuie evaluate luând în considerare atât participarea generală, cât și numărul de ore de frecvență de către copii a structurilor de îngrijire, întrucât acestea evidențiază diferite aspecte.

O modalitate de a asigura furnizarea adecvată de servicii de educație și îngrijire timpurie este stabilirea unui drept legal la aceste servicii, prin care autoritățile publice garantează un loc în structurile de educație și îngrijire timpurie pentru toți copiii ai căror părinți solicită acest lucru. În majoritatea statelor membre există un astfel de drept legal, dar vârsta de la care acesta se aplică variază considerabil. În mod ideal, nu ar trebui să existe niciun decalaj între sfârșitul concediului din motive familiale plătit în mod corespunzător și dreptul legal la un loc în structurile de educație și îngrijire timpurie.

Responsabilitățile de îngrijire a copiilor nu se termină atunci când aceștia intră în școala primară. În cazul în care programul de lucru al părinților nu este compatibil cu programul școlar, oferirea unor servicii de îngrijire în afara programului școlar de calitate și la prețuri abordabile joacă un rol important pentru copii. Ar putea fi oferite în acest sens și alte servicii de sprijin, cum ar fi ajutor pentru efectuarea temelor, în special pentru copiii care provin din

În 2019, dintre copiii din UE cu vârste cuprinse între 0 și 2 ani expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială, 27 % erau înscriși în sistemul de educație și îngrijire timpurie. Acest procent este **substanțial mai scăzut decât media generală**, care este de 35 %. Există, de asemenea, disparități în interiorul statelor membre, disponibilitatea serviciilor variind foarte mult între zonele rurale sau îndepărtate și orașe.

¹⁰ COM(2020) 620 final, 7.10.2020, JO 2021C 93/01.

medii defavorizate. În plus, copiii ar trebui să crească, să se joace și să socializeze în medii care promovează un stil de viață sănătos din toate punctele de vedere.

*Împreună cu această strategie, Comisia prezintă o **propunere de recomandare a Consiliului privind revizuirea obiectivelor de la Barcelona**, care invită statele membre:*

- să își îndeplinească obiectivele revizuite privind participarea la educația și îngrijirea timpurie până în 2030: cel puțin 50 % dintre copiii cu vârsta mai mică de trei ani și cel puțin 96 % dintre copiii cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta obligatorie de școlarizare în învățământul primar ar trebui să participe la educația și îngrijirea timpurie, în conformitate cu obiectivul spațiului european al educației;*
- să asigure un număr suficient de ore de educație și îngrijire timpurie pentru a le permite părinților să desfășoare efectiv o activitate remunerată;*
- să elimine decalajul dintre participarea la educația și îngrijirea timpurie și îngrijirea copiilor expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială și populația totală de copii;*
- să ia măsuri pentru a îmbunătăți calitatea, accesibilitatea și caracterul abordabil din punctul de vedere al prețului al sistemului de educație și îngrijire timpurie favorabil incluziunii pentru toți copiii și să introducă un drept legal la educație și îngrijire timpurie, ținând seama de disponibilitatea și durata concediului din motive familiale plătit în mod corespunzător;*
- să îmbunătățească condițiile de muncă pentru personalul care lucrează în structurile de educație și îngrijire timpurie, luând, în același timp, măsuri pentru a îmbunătăți echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și pentru a elimina disparitatea de gen în ceea ce privește repartizarea responsabilităților de îngrijire.*

Comisia:

- va sprijini în continuare puternic statele membre în eforturile lor de a concepe și de a pune în aplicare reforme în domeniul educației și îngrijirii timpurii prin intermediul cadrului strategic al Spațiului european al educației și al Instrumentului de sprijin tehnic, inclusiv pentru a asigura accesibilitatea, caracterul abordabil din punctul de vedere al prețului, calitatea și caracterul favorabil incluziunii al serviciilor de educație și îngrijire timpurie, precum și dezvoltarea unor sisteme solide de monitorizare și evaluare. Comisia va continua să monitorizeze și să îndrume acțiunile statelor membre în acest domeniu prin intermediul semestrului european punându-le la dispoziție analiză și sprijin specific și prin intermediul promovării și facilitării schimbului de bune practici, a învățării reciproce și a activităților de consolidare a capacităților tehnice.*

2.2. ÎNGRIJIREA PE TERMEN LUNG

Mai multe instrumente și inițiative la nivelul UE oferă punctul de plecare pentru articularea unei viziuni strategice comune privind îngrijirea pe termen lung în UE. Carta drepturilor fundamentale a UE recunoaște drepturile persoanelor în vârstă de a duce o viață demnă și independentă și de a participa la viața socială și culturală. Carta recunoaște și respectă dreptul persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri care să le asigure autonomia, integrarea socială și profesională, precum și participarea la viața comunității. Principiul 18 al

Pilonului european al drepturilor sociale prevede dreptul la servicii de îngrijire pe termen lung de bună calitate și la prețuri abordabile, în special la servicii medicale la domiciliu și servicii în comunitate. Comisia ajută statele membre să facă față provocărilor legate de îngrijirea pe termen lung prin analize comune, schimb de bune practici și de programe de învățare reciprocă. Comisia monitorizează evoluțiile politicilor în cadrul semestrului european și sprijină reformele și investițiile prin finanțare din partea UE.

Cu toate acestea, este necesară o acțiune mai specifică a UE pentru a stimula reforma politicilor. Adesea, serviciile de îngrijire pe termen lung nu sunt proporționale cu nevoile, nu sunt abordabile din punctul de vedere al prețurilor și nu respectă un nivel ridicat de calitate. În plus, există în continuare provocări semnificative în ceea ce privește asigurarea respectării principiilor egalității, libertății de alegere, dreptului la o viață independentă și interzicerii tuturor formelor de segregare pentru persoanele cu nevoi de îngrijire pe termen lung. Condițiile de muncă din sectorul serviciilor de îngrijire sunt dificile, iar salariile sunt scăzute, ceea ce explică parțial lipsa de personal din acest sector. Pentru a contribui la depășirea acestor deficiențe structurale, Comisia propune o recomandare a Consiliului de stabilire a unui cadru de politică cuprinzător care să ghideze investițiile și reformele pentru îngrijirea pe termen lung, precum și o serie de măsuri de sprijin suplimentare.

*Împreună cu această strategie, Comisia prezintă o **propunere de recomandare a Consiliului privind îngrijirea pe termen lung**, care invită statele membre să ia măsuri pentru a aborda provocările comune în materie de îngrijire pe termen lung. În special, propunerea de recomandare:*

- încurajează statele membre să consolideze protecția socială pentru îngrijirea pe termen lung și să îmbunătățească caracterul adecvat, disponibilitatea și accesibilitatea serviciilor de îngrijire pe termen lung;*
- prezintă un set de principii de calitate și orientări pentru asigurarea calității, pe baza activității anterioare a Comitetului pentru protecție socială în acest domeniu;*
- solicită să se ia măsuri de îmbunătățire a condițiilor de muncă și a oportunităților de perfecționare și recalificare în sectorul îngrijirii, subliniind totodată contribuția semnificativă a persoanelor care asigură servicii informale de îngrijire și nevoia lor de sprijin;*
- stabilește mai multe principii de bună guvernanță a politicilor și de finanțare sustenabilă.*

Este necesară o abordare strategică și integrată a îngrijirii. Adesea lipsesc abordările centrate pe individ și favorabile unei vieți independente, situație exacerbată de integrarea insuficientă între îngrijirea pe termen lung și asistența medicală sau între îngrijirea informală, îngrijirea la domiciliu, îngrijirea în comunitate și îngrijirea în centrele rezidențiale. Centrarea pe individ presupune oferirea unei game de servicii adaptate nevoilor persoanelor și îmbunătățirea tranziției de la îngrijirea instituționalizată la îngrijirea la domiciliu și la serviciile de îngrijire în comunitate. Serviciile de îngrijire pe termen lung care sunt bine integrate cu asistența medicală și oferă soluții bune de îngrijire, inclusiv pentru persoanele care au nevoie de îngrijire paliativă, asigură o mai bună calitate a vieții și rezultate mai bune privind starea de sănătate. De asemenea, ele pot favoriza eficiența din punctul de vedere al costurilor contribuind totodată la reducerea poverii asupra spitalelor și a altor unități medicale. Asistența specializată specifică poate ajuta statele membre să conceapă și să pună în aplicare abordări integrate de

îngrijire care să fie benefice atât pentru sistemele de îngrijire pe termen lung, cât și pentru sistemele de sănătate.

Conform previziunilor, piața globală a soluțiilor TIC pentru **monitorizarea sănătății la domiciliu** urma să crească de la aproape **11 miliarde EUR** în 2016 la aproximativ **32 de miliarde EUR** până în 2021, în timp ce piața europeană a roboților și a altor dispozitive destinate asistenței persoanelor în vârstă era estimată la o valoare de aproximativ 13 milioane în 2016, cu perspective clare de creștere pe viitor.

Tranziția digitală oferă, de asemenea, multiple oportunități în acest sens. Deși tehnologia nu poate și nu ar trebui să înlocuiască interacțiunea umană, care se află în centrul activității de îngrijire, soluțiile digitale inovatoare, cum ar fi tehnologia informației și comunicațiilor, tehnologia asistivă, teleîngrijirea, telesănătatea, inteligența artificială și robotica, pot îmbunătăți accesul la servicii de îngrijire de înaltă calitate la prețuri abordabile și pot contribui la o viață independentă. Acestea au, de asemenea, potențialul de a spori productivitatea muncii în acest sector prin preluarea anumitor sarcini laborioase sau periculoase ale lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire, prin îmbunătățirea gestionării cazurilor și a securității și sănătății la locul de muncă, prin sprijinirea

monitorizării la distanță a beneficiarilor serviciilor de îngrijire și prin facilitarea formării și a recrutării lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire. Investițiile în aceste tehnologii trebuie să fie însoțite și de investiții în competențele digitale, de eliminarea barierelor în materie de accesibilitate pentru persoanele cu handicap și de îmbunătățirea conectivității în zonele rurale și îndepărtate.

Comisia sprijină o gamă largă de activități de cercetare și inovare privind instrumentele digitale pentru o viață activă și sănătoasă și privind îngrijirea integrată și centrată pe individ. Politicile europene promovează transformarea digitală, inclusiv digitalizarea serviciilor publice, prin deceniul digital al Europei și promovează, de asemenea, servicii publice digitale favorabile incluziunii și accesibile persoanelor cu handicap. Propunerea de instituire a unui spațiu european al datelor privind sănătatea¹¹ are drept obiectiv crearea premiselor necesare pentru ca persoanele fizice să aibă posibilitatea să își partajeze datele privind sănătatea cu furnizorii de servicii de îngrijire pe care i-au ales, astfel încât să aibă acces la servicii de asistență medicală mai bune. Deși există numeroase practici de succes, iar inovarea în acest sector este în continuă creștere, intensificarea utilizării tehnologiilor inovatoare și a soluțiilor digitale pentru îngrijire necesită instituirea unui cadru favorabil care să contribuie la transferul de bune practici.

Reformele politice pot fi, de asemenea, sprijinite prin cooperare internațională. Pandemia de COVID-19 și provocările demografice au plasat îngrijirea pe termen lung printre prioritățile agendei politice globale. Expertiza disponibilă la nivel internațional poate consolida elaborarea de politici bazate pe date concrete și la nivelul UE. În 2021, rezoluția „Global Call to Action for a human-centred recovery from the COVID-19 crisis that is inclusive, sustainable and resilient” (Apelul mondial la acțiune pentru o redresare centrată pe factorul uman în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19, care să fie favorabilă incluziunii, durabilă și rezilientă) adoptată de Organizația Internațională a Muncii (OIM) a subliniat oportunitățile semnificative de muncă decentă disponibile în cadrul economiei îngrijirii. Rezoluția a subliniat necesitatea de a se investi în sectorul serviciilor de îngrijire, de a aborda problema insuficienței resurselor și de a îmbunătăți condițiile de muncă. Activitatea OIM privind protecția socială și condițiile de muncă pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire, inclusiv pentru lucrătorii casnici și persoanele care asigură servicii de îngrijire la domiciliu în regim intern, oferă o bază bună pentru analizarea provocărilor cu care confruntă acest sector în întreaga lume și a standardelor internaționale relevante. Asistența medicală integrată și îngrijirea pe termen lung se află, de

¹¹ COM(2022) 197 final.

asemenea, în centrul acțiunilor desfășurate de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) în cadrul Deceniului ONU pentru îmbătrânirea în condiții bune de sănătate. O coordonare strânsă între statele membre poate contribui la sporirea impactului acestor inițiative și poate plasa UE pe o poziție de pe care să își asume un rol mai proeminent în abordarea provocărilor demografice globale. Activitatea de analiză a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), sprijinită de Comisie, cu privire la măsurarea eficacității protecției sociale poate contribui, de asemenea, la orientarea unui proces solid de elaborare a politicilor în vederea îmbunătățirii protecției sociale pentru îngrijirea pe termen lung.

Comisia:

– va oferi statelor membre sprijin tehnic direct prin intermediul Instrumentului de sprijin tehnic în cadrul unui nou proiect emblematic denumit „**Către o îngrijire integrată, centrată pe individ**”. Acest sprijin vizează facilitarea reformelor în conformitate cu propunerea de recomandare a Consiliului privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate și la prețuri abordabile. Inițiativa emblematică va ajuta statele membre, la cerere, să elaboreze și să pună în aplicare reforme menite să consolideze coordonarea dintre asistența medicală, asistența socială și îngrijirea pe termen lung și integrarea diferitelor niveluri de îngrijire, așezând individul în centrul serviciilor pentru a îmbunătăți accesul și calitatea asistenței în fiecare etapă a vieții;

– va finanța, în cadrul viitorului **parteneriat Orizont Europa „Transformarea sistemelor de sănătate și de îngrijire”**, un centru de cunoștințe pentru tehnologiile inovatoare și/sau soluțiile digitale în domeniul furnizării de servicii de sănătate și de îngrijire. Centrul va sprijini evaluarea și transferabilitatea bunelor practici și va acționa ca un forum pentru consolidarea comunităților și schimbul de informații. În completarea acestor inițiative, în cadrul programelor Orizont Europa și Europa digitală, vor fi disponibile fonduri pentru cercetare și inovare în ceea ce privește îngrijirea centrată pe individ și adoptarea soluțiilor digitale;

– va institui un **parteneriat strategic cu OMS** pentru a oferi sprijin specific fiecărei țări în vederea elaborării și a punerii în aplicare a unor măsuri de politică pentru îngrijirea pe termen lung de înaltă calitate, inclusiv prin servicii de îngrijire integrate. Acestea vor fi completate de un registru de cunoștințe cu acces liber și de sprijin pentru schimburile interdisciplinare ale părților interesate.

Comisia invită:

– statele membre, partenerii sociali și societatea civilă să **valorifice potențialul soluțiilor digitale și să le integreze** în elaborarea, punerea în aplicare și monitorizarea politicilor și a finanțării aferente pentru îngrijire.

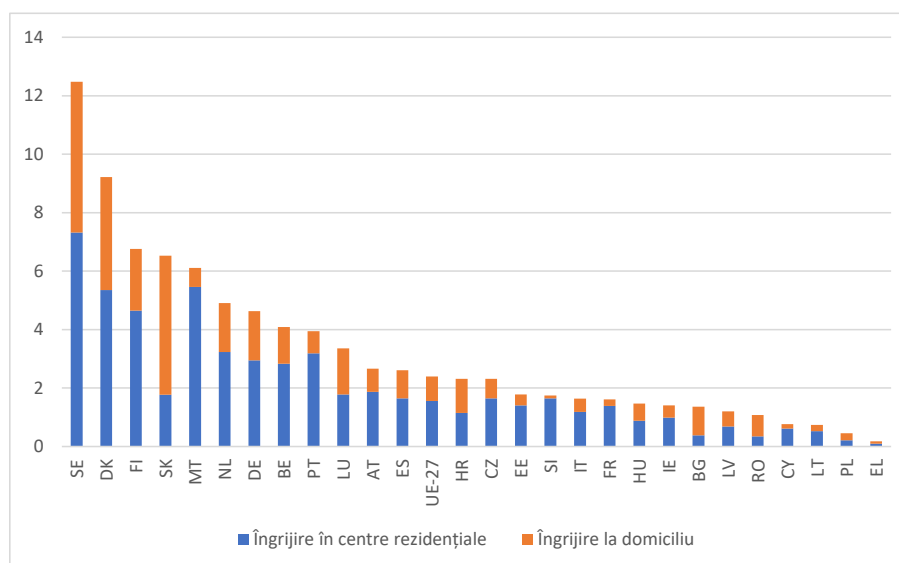
3. SPORIREA REZILIENȚEI SECTORULUI SERVICIILOR DE ÎNGRIJIRE ȘI A ECHILIBRULUI DE GEN ÎN ACEST SECTOR

3.1. ÎMBUNĂTĂȚIREA CONDIȚILOR DE MUNCĂ ÎN SECTORUL SERVICIILOR DE ÎNGRIJIRE

Sectorul serviciilor de îngrijire are un potențial ridicat de a crea mai multe locuri de muncă, în special pe fondul îmbătrânirii populației. Până în 2050, ar trebui să existe peste 1,6 milioane de lucrători suplimentari în sectorul serviciilor de îngrijire pe termen lung pentru a menține la același nivel acoperirea serviciilor de îngrijire pe termen lung. Pentru a răspunde

cererii tot mai mari de servicii de îngrijire, sectorul trebuie nu numai să păstreze personalul existent, ci și să atragă mai mulți lucrători cu competențele adecvate.

Graficul 3: Numărul de lucrători din sectorul serviciilor de îngrijire pe termen lung (echivalent normă întreagă) la 100 de persoane cu vârsta de peste 65 de ani, 2019

Sursă: Ancheta UE asupra forței de muncă, 2019, în: Barslund, M., et al., 2021.

Cu toate acestea, UE se confruntă tot mai mult cu probleme legate de **insuficiența forței de muncă**, inclusiv în procesul de redresare post-pandemie a pieței muncii. Această stare de fapt reflectă provocările structurale, cum ar fi îmbătrânirea populației, dubla tranziție către digitalizare și combaterea crizei climatice, condițiile de muncă precare din anumite sectoare și profesii și lipsa de personal calificat. Sectorul serviciilor de îngrijire este afectat în mod deosebit de insuficiența forței de muncă din cauza condițiilor de muncă adesea dificile și a salariilor mici.

În 2021, **profesioniștii din domeniul asistenței medicale, personalul sanitar auxiliar și lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire la domiciliu** se numărau printre cele 19 ocupații care se confruntau cu un **deficit sever** de personal în mai multe state membre ale UE.

Multe state membre se confruntă deja cu o insuficiență a forței de muncă în acest sector, peste 1 din 6 anunțuri de angajare fiind legate de slujbe în sectorul îngrijirii pe termen lung.

Întrucât sectorul serviciilor de îngrijire este unul dintre sectoarele cele mai segregate din punctul de vedere al genului, atragerea unei forțe de muncă mai diverse, în special recrutarea unui număr mai mare de bărbați, poate contribui la reducerea segregării pe piața muncii și la combaterea stereotipurilor de gen la toate nivelurile de îngrijire. Deși potențialul de creare de locuri de muncă este mai mare în zonele rurale, în care populația este, în medie, mai în vârstă, insuficiența forței de muncă este, de asemenea, mai pronunțată în aceste zone, deoarece

populația în vârstă de muncă este mai redusă, iar femeile, în special, tind să se mute în alte zone¹².

Îmbunătățirea condițiilor de muncă și a salariilor, susținută de un dialog social puternic, educație și formare, va spori atractivitatea locurilor de muncă din domeniul îngrijirii.

Lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung și al educației și îngrijirii timpurii ar trebui să își poată exercita în mod eficace drepturile sociale și de muncă, indiferent de tipul de loc de muncă, de faptul că sunt angajați sau desfășoară o activitate independentă, lucru care ar trebui să fie valabil inclusiv pentru cei care lucrează prin intermediul platformelor digitale de muncă. Oferirea de oportunități de dezvoltare a carierei pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire prin recalificare și perfecționare contribuie la sporirea rezilienței sectorului în fața unor șocuri neașteptate, cum ar fi pandemia de COVID-19, și îi ajută pe lucrători să evolueze în carieră. Îmbunătățirea condițiilor de muncă va contribui, de asemenea, la atragerea mai multor persoane în profesie, inclusiv a bărbaților, îmbunătățind astfel echilibrul de gen în acest sector.

Lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire sunt esențiali pentru a răspunde nevoilor de îngrijire ale societății, însă munca lor nu este apreciată la justa sa valoare. Pandemia de COVID-19 a scos la iveală o neconcordanță între nivelul de remunerare și valoarea esențială a activității de îngrijire. Salariile mici pot fi, de asemenea, legate de stereotipurile de gen care asimilează competențele non-tehnice necesare pentru îngrijire, cum ar fi comunicarea, empatia sau cooperarea, cu competențele care sunt în mod natural asociate femeilor și care nu sunt reflectate în mod corespunzător în valoarea economică a muncii lor¹³. Provocările legate de lipsa de accesibilitate a serviciilor de îngrijire din punctul de vedere al prețurilor pot exercita o presiune descendentă asupra salariilor. Având în vedere proporția mare de femei care lucrează în acest sector, mărirea salariilor ar putea contribui la reducerea diferenței globale de remunerare dintre femei și bărbați și, prin urmare, a diferenței dintre pensiile primite de femei și cele primite de bărbați.

Sectorul serviciilor de îngrijire are nevoie de procese mai bune de dialog social la nivel național și la nivelul UE. Serviciile sociale, inclusiv educația și îngrijirea timpurie și îngrijirea pe termen lung, reprezintă un sector economic important. Dar, din diverse motive, inclusiv prevalența muncii fără forme legale în acest sector, o mare parte a forței de muncă din domeniul îngrijirii pe termen lung nu este reprezentată prin procese de dialog social în multe state membre. Acest lucru poate crea un cerc vicios, cu condiții de muncă nefavorabile și salarii mici, ceea ce duce la rate ridicate de rotație în rândul lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire, ceea ce, la rândul său, duce la o reprezentare mai slabă a lucrătorilor și la o lipsă de presiune pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă. Un dialog social și negocieri colective eficace, inclusiv la nivelul UE, pot contribui la abordarea provocărilor cu care se confruntă forța de muncă din sectorul serviciilor de îngrijire.

Alte inițiative ale UE contribuie la îmbunătățirea situației lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire. Agenda europeană pentru competențe¹⁴, în special prin intermediul parteneriatelor din cadrul Pactului privind competențele, are un potențial ridicat de a sprijini perfecționarea și recalificarea lucrătorilor din sectorul serviciilor de îngrijire. Legislația UE privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă¹⁵ și privind nivelul salariilor minime este în beneficiul persoanelor care asigură servicii de îngrijire din întreaga UE. Cadrul

---

¹² A se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2021) 167 final.

¹³ A se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2021) 41 final.

¹⁴ COM(2020) 274 final.

¹⁵ Directiva (UE) 2019/1152 din 20.6.2019.

strategic al UE privind sănătatea și securitatea la locul de muncă 2021-2027¹⁶ stabilește acțiuni de îmbunătățire a sănătății și a securității lucrătorilor. În conformitate cu Recomandarea Consiliului privind accesul la protecție socială¹⁷, statele membre s-au angajat să extindă accesul la sistemele de protecție socială astfel încât să-i cuprindă și pe lucrătorii care prestează forme de muncă atipică, inclusiv persoanele care lucrează cu fracțiuni de normă. De asemenea, Comisia a prezentat propuneri legislative privind îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru lucrul pe platforme¹⁸ și consolidarea transparenței salariale¹⁹, care, odată adoptate de Parlamentul European și de Consiliu, ar putea contribui la îmbunătățirea condițiilor de muncă în acest sector.

Cu toate acestea, rapoartele recente și pandemia de COVID-19 au evidențiat condițiile de muncă dificile din sectorul îngrijirii pe termen lung.

Lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire sunt expuși în mod regulat unor riscuri pentru sănătatea lor fizică și psihologică. Comportamentul social dificil, inclusiv violența verbală și fizică, comportamentul agresiv și hărțuirea sexuală reprezintă probleme frecvente, în special pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung. Contractele de muncă atipice și extinderea constantă a muncii pe platforme joacă un rol din ce în ce mai important în sectorul serviciilor de îngrijire. Acest lucru generează noi provocări, cum ar fi accesul limitat al lucrătorilor la protecție socială, la drepturile care le revin în calitate de lucrători și la condiții adecvate de securitate și sănătate în muncă. Este necesar să se efectueze o analiză aprofundată a lacunelor în materie de asigurare a respectării legislației UE în ceea ce privește condițiile de muncă în sectorul îngrijirii pe termen lung. Convenția nr. 190 a OIM, împreună cu recomandarea 206 care o însoțește, oferă un cadru internațional pentru prevenirea, remediarea și eliminarea violenței și a hărțuirii în lumea muncii. În plus, având în vedere că actorii din economia socială sunt furnizori importanți de servicii de îngrijire pe termen lung și ținând seama de modelul său de guvernare participativă, poate fi efectuată o cercetare mai aprofundată cu privire la contribuția economiei sociale la îmbunătățirea condițiilor de muncă în sectorul serviciilor de îngrijire.

Lucrătorii casnici, dintre care mulți sunt femei și provin adesea din familii de migranți, se confruntă cu unele dintre cele mai precare condiții de muncă din cadrul forței de muncă din sectorul îngrijirii pe termen lung. Adesea, activitatea acestora este nedeclarată sau aceștia desfășoară o activitate independentă fictivă, câștigă salarii extrem de mici și uneori nu beneficiază de drepturi fundamentale care le revin în calitate de lucrători, cum ar fi perioade de repaus și salarii adecvate. Convenția nr. 189 a OIM prevede standarde în materie de condiții de muncă decente pentru lucrătorii casnici, inclusiv pentru persoanele care asigură servicii de îngrijire la domiciliu în regim intern, dar se înregistrează întâzieri în procesul de ratificare, care a fost încheiat doar de opt state membre ale UE.

Economia platformelor din UE în sectorul activităților casnice și al serviciilor la domiciliu a crescut de la **0,8 miliarde EUR în 2016** la **1,5 miliarde EUR în 2020** și se preconizează că această tendință va continua.

Comisia:

– împreună cu partenerii sociali, va analiza în continuare modalitățile de instituire a unui nou dialog social sectorial pentru serviciile sociale la nivelul UE;

¹⁶ COM(2021) 323 final.

¹⁷ 2019/C 387/01.

¹⁸ A se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei COM(2021) 762 final.

¹⁹ A se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei COM(2021) 93 final.

– va propune un **sprijin sporit pentru consolidarea capacităților în ceea ce privește dialogul social la nivel național** în sectorul îngrijirii, prin intermediul cererilor de propuneri pentru dialogul social și al finanțării din Fondul social european+;

– va finanța proiecte în cadrul programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” pentru a identifica **criteriile de evaluare a valorii sociale și economice a muncii în diferite sectoare**, inclusiv în sectorul serviciilor de îngrijire;

– va revizui **aplicarea standardelor UE care reglementează condițiile de muncă**, inclusiv pentru persoanele care asigură servicii de îngrijire la domiciliu în regim intern, în cooperare cu agențiile descentralizate ale UE. Revizuirea se va baza pe viitoarea analiză generală a securității și sănătății în muncă pentru sectorul sănătății și al îngrijirii pe termen lung. Concluziile acestei analize vor constitui baza dezbaterilor și vor sprijini o mai bună asigurare a respectării normelor la nivel național, eventual susținută de orientări privind îmbunătățirea condițiilor de muncă în sectorul îngrijirii pe termen lung;

– va utiliza toate posibilitățile de finanțare a cercetării în cadrul programului Orizont Europa privind condițiile de muncă în economia socială, inclusiv în sectorul serviciilor de îngrijire.

Comisia invită:

– statele membre și partenerii sociali de la nivelul UE și de la nivel național să **promoveze un dialog social eficace și să încheie contracte colective de muncă pentru lucrătorii din sectorul serviciilor de îngrijire**, cu obiectivul de a le oferi acestora condiții de muncă echitabile și salarii adecvate;

– statele membre să **abordeze lacunele în ceea ce privește punerea în aplicare și asigurarea respectării legislației UE în domeniul muncii și a acquis-ului UE privind condițiile de muncă în sectorul îngrijirii și să ratifice și să pună în aplicare Convenția nr. 189 a OIM privind munca decentă pentru personalul casnic**. De asemenea, invită statele membre să ia **măsuri pentru a oficializa și a reglementa situația specifică a lucrătorilor casnici și a persoanelor care asigură servicii de îngrijire la domiciliu în regim intern**;

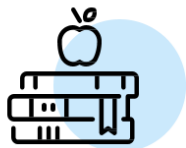
– statele membre să **abordeze riscurile de la locul de muncă legate de violență și hărțuire în sectorul îngrijirii și să adopte Decizia Consiliului de autorizare a statelor membre să ratifice Convenția nr. 190 a OIM privind violența și hărțuirea în lumea muncii**.

Migrația legală poate fi un factor-cheie pentru remedierea insuficienței forței de muncă.

În prezent, multe persoane din țări din afara UE lucrează deja în sectorul serviciilor de îngrijire. Însă lucrătorii migranți din sectorul serviciilor de îngrijire desfășoară adesea activități nedecarate sau lucrează în condiții precare. Astfel cum se subliniază în comunicarea „Atragerea de competențe și de talente în UE”²⁰, căile durabile și legale de migrație din țări din afara UE în vederea oferirii unui loc de muncă în sectorul îngrijirii ar putea oferi o oportunitate atât pentru lucrătorii migranți din sectorul serviciilor de îngrijire de a-și începe o carieră în UE, cât și pentru țările UE de a contribui la satisfacerea cererii de locuri de muncă de pe piețele lor. Aceste oportunități ar putea fi valoroase și pentru persoanele care fug din Ucraina din fața agresiunii Rusiei, în special pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire cu experiență, care doresc să își caute un loc de muncă pe perioada șederii în UE. Este necesar să se evalueze dacă și în ce măsură instrumentele UE ar putea contribui la îmbunătățirea gradului de admisie în UE a lucrătorilor migranți din sistemul serviciilor de îngrijire, în beneficiul reciproc al

²⁰ COM(2022) 657 final.

tuturor statelor membre și al țărilor de origine, asigurând în același timp recrutarea pe criterii etice a migranților.

1/4 din lucrătorii din sectorul serviciilor de îngrijire pe termen lung sunt de părere că **au nevoie de formare suplimentară** pentru a-și îndeplini cu succes sarcinile.

Oportunitățile de perfecționare și recalificare vor îmbunătăți atractivitatea și calitatea activităților de îngrijire. Pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor de îngrijire, precum și pentru a reduce ritmul de rotație a personalului, va fi necesar să se asigure faptul că toate tipurile de personal de îngrijire pot participa atât la programe de educație și formare inițială de înaltă calitate, cât și la programe de dezvoltare profesională continuă pe parcursul carierei. Majoritatea lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung au un nivel mediu de calificare, iar competențele de care au nevoie evoluează constant și devin din ce în ce mai complexe. Sectorul are nevoie de lucrători cu competențe non-

tehnice, competențe digitale și cunoștințe de specialitate (de exemplu, în ceea ce privește anumite tipuri de boli, cum ar fi boala Alzheimer sau bolile cronice, sau în ceea ce privește diagnosticarea și metodele de tratament, de exemplu prin intermediul teleîngrijirii).

Comisia:

– până la sfârșitul anului 2022, va lansa un studiu care va **inventaria condițiile actuale de admisie și drepturile lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung care provin din țări din afara UE în statele membre**. Comisia va analiza, de asemenea, valoarea adăugată și fezabilitatea dezvoltării unor **programe la nivelul UE pentru a atrage lucrători în sistemul serviciilor de îngrijire**, ținând seama de dimensiunea etică a unor astfel de programe, astfel cum se prevede în inițiativa „Atragerea de competențe și de talente în UE”. Parteneriatele pentru atragerea de talente ar putea fi dezvoltate, de asemenea, pentru mai multe sectoare economice, inclusiv pentru îngrijirea pe termen lung, în funcție de cerere, ținând seama în același timp de riscurile de migrație a creierelor;

– va promova **oportunitățile disponibile pentru personalul din domeniul educației și îngrijirii timpurii** în cadrul programelor Erasmus+ de a-și dezvolta în permanență competențele profesionale prin conceperea de programe de educație și îngrijire timpurie, metode de predare inovatoare și materiale noi pentru a sprijini învățarea în rândul copiilor;

– va promova instituirea în sectorul îngrijirii pe termen lung a unui **parteneriat pentru competențe în cadrul Pactului privind competențele**. Parteneriatul ar trebui să includă competențele digitale și dezvoltarea programelor de formare și educație corespunzătoare, în contextul Agendei europene pentru competențe, și să se bazeze pe sinergii cu parteneriate la scară largă în sectoarele relevante (de exemplu, asistența medicală, serviciile de proximitate și serviciile sociale). Cererile de propuneri din cadrul programului Erasmus+ vor sprijini cooperarea sectorială privind îngrijirea pe termen lung (de exemplu, Alianța pentru cooperarea sectorială în materie de competențe);

– va întreprinde acțiuni specifice privind **competențele digitale în sectoarele sănătății și îngrijirii** în cadrul programului Digital prin lansarea de cereri de propuneri pentru cursuri de masterat și formare pe termen scurt și în cadrul programului de lucru EU4Health, oferind oportunități de formare în domeniul dezvoltării profesionale pentru **lucrătorii din domeniul sănătății, inclusiv pentru asistenții medicali**;

– va prezenta **informații cu privire la nevoile și tendințele actuale și viitoare în materie de competențe** pentru sectorul îngrijirii pe termen lung, în strânsă cooperare cu CEDEFOP. Această activitate ar trebui să se bazeze pe Instrumentul inovator de analiză a posturilor

vacante online pentru Europa (Skills-OVATE) al CEDEFOP și pe setul de instrumente pentru culegerea de informații de pe piața forței de muncă.

Comisia invită:

*– statele membre și partenerii sociali de la nivelul UE și de la nivel național să ia măsuri pentru a facilita **perfecționarea și recalificarea lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire**, în conformitate cu Agenda europeană pentru competențe și cu acțiunile acesteia, în special cu Pactul privind competențele.*

3.2. UN ECHILIBRU MAI BUN ÎNTRE RESPONSABILITĂȚILE PROFESIONALE ȘI CELE DE ÎNGRIJIRE

Investițiile în sectorul îngrijirii ar contribui la a face din îngrijirea informală mai degrabă o alegere decât o necesitate. Îngrijirea celor dragi are o valoare societală și economică ridicată. De exemplu, se estimează că valoarea orelor de îngrijire pe termen lung furnizate de persoanele care asigură servicii informale de îngrijire este cu aproximativ 2,5 % din PIB-ul UE mai mare decât cheltuielile publice pentru îngrijirea pe termen lung. În plus, persoanele cu responsabilități de îngrijire ar trebui să aibă posibilitatea de a alege măsura în care doresc să combine îngrijirea cu munca remunerată. Prin urmare, aceste persoane ar trebui să aibă acces la servicii care să le permită să își îmbine responsabilitățile de îngrijire cu viața profesională.

În medie, în UE, se estimează că aproximativ **52 de milioane de persoane** oferă săptămânal servicii informale de îngrijire pe termen lung membrilor familiei sau prietenilor, ceea ce reprezintă aproape **80 % din furnizorii de servicii de îngrijire pe termen lung.**

Furnizarea de servicii de îngrijire are consecințe majore pentru persoanele care asigură servicii informale de îngrijire, inclusiv efecte negative asupra veniturilor lor actuale și viitoare și asupra sănătății lor mentale. Femeile asigură cea mai mare parte a serviciilor de îngrijire, iar acest lucru le determină adesea să își adapteze programul de lucru la responsabilitățile de îngrijire, inclusiv prin întreruperea carierei, prin lucrul cu fracțiuni de normă sau prin părăsirea completă și prematură a pieței muncii. Acest lucru este deosebit de dificil pentru părinții unici susținători ai familiei monoparentale, dintre care marea majoritate sunt femeile. Unii dintre ei se confruntă în același timp cu o dublă sarcină de îngrijire - îngrijirea copiilor și îngrijirea altor membri ai

familiei aflați în întreținere. În 2019, în perioada anterioară pandemiei, aproximativ o treime (32,6 %) dintre femeile cu vârste cuprinse între 25 și 49 de ani care nu participau la forța de muncă afirmă că responsabilitățile de îngrijire au fost principalul motiv pentru care nu își caută un loc de muncă, comparativ cu 7,6 % dintre bărbații inactivi.

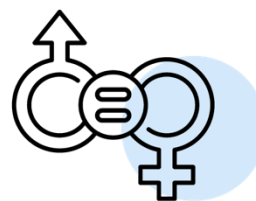
Serviciile de îngrijire sunt esențiale pentru a le permite oamenilor să combine activitatea profesională și responsabilitățile de îngrijire, dar singure nu sunt suficiente. Acesta este motivul pentru care principiul 9 al Pilonului european al drepturilor sociale prevede că părinții și persoanele cu responsabilități de îngrijire au dreptul la un concediu adecvat, la formule flexibile de lucru și dreptul de acces la servicii de îngrijire. Măsurile privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată ar trebui să îi ajute pe lucrători să asigure un echilibru între responsabilitățile de îngrijire și activitatea lor profesională, în timp ce alocațiile pentru îngrijire pot compensa parțial orele de îngrijire furnizate. Accesul sporit la concedii speciale și din motive familiale și formulele de lucru flexibile, cum ar fi munca cu fracțiuni de normă, telemunca și programul de lucru flexibil, îi pot ajuta pe lucrători să își îmbunătățească echilibrul dintre viața profesională și cea privată.

Una dintre cauzele profunde ale diferenței în ceea ce privește timpul consacrat de femei și bărbați muncii de îngrijire neremunerate este reprezentată de stereotipurile cu privire la rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților în sfera privată și profesională. Acest aspect poate fi remediat numai prin adoptarea unei abordări transformatoare, care urmărește să reinvestească cu valoare activitatea de îngrijire și să combată stereotipurile, astfel încât bărbații și femeile să fie percepuți ca având aceeași capacitate de a oferi servicii de îngrijire și de a fi profesioniști sau lideri în sectorul îngrijirii.

Directiva privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată²¹, pe care statele membre trebuiau să o transpună în dreptul intern până în august 2022, promovează o repartizare mai echitabilă a responsabilităților de îngrijire. Aceasta introduce drepturi netransferabile la concediul din motive familiale și formule flexibile de lucru atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Este concepută special pentru a încuraja utilizarea acestor drepturi de către bărbați. Directiva prevede, de asemenea, că persoanele care asigură servicii de îngrijire și care își exercită aceste drepturi nu trebuie să facă obiectul unui tratament nefavorabil sau să fie discriminați la locul de muncă. Lucrătorii cu responsabilități de îngrijire trebuie să își cunoască noile drepturi acordate de directivă, iar angajatorii trebuie încurajați să pună în aplicare politici favorabile echilibrului dintre viața profesională și cea privată, având în vedere, de asemenea, faptul că au fost adoptate pe scară largă în societate noi formule de lucru (la distanță) pe fondul pandemiei de COVID-19.

Accesul la servicii și măsuri de sprijin adecvate pentru persoanele care asigură servicii informale de îngrijire, cum ar fi consiliere, sprijin psihologic sau îngrijire temporară, este adesea limitat și inegal.

Multe persoane care asigură servicii informale de îngrijire nu beneficiază de o formare adecvată în ceea ce privește îngrijirea unei persoane aflate în întreținere, ceea ce duce uneori la sentimente de suprasolicitare sau chiar la probleme de sănătate mintală (de exemplu, epuizare). În special pentru persoanele mai în vârstă care asigură servicii informale de îngrijire, responsabilitățile de îngrijire pot fi dificile și pot ajunge să le afecteze propriul stil de viață sănătos. Ar trebui promovate bunele practici în ceea ce privește sprijinirea persoanelor care asigură servicii informale de îngrijire, de exemplu prin valorificarea expertizei Organizației Mondiale a Sănătății. Politicile de formalizare a îngrijirii informale, de exemplu prin contracte de servicii încheiate cu autoritățile publice, pot aduce beneficii persoanelor care asigură servicii informale de îngrijire și persoanelor aflate în întreținerea acestora și pot contribui la recunoașterea și valorizarea acordării de îngrijiri.

The gender employment gap in the EU fell from **13.4 percentage points** (p.p.) in **2009** to **10.8 p.p.** in **2021**, but recently progress has stalled. This trend to **stagnate** will need to be reversed if the EU is to reach the target of at least **halving the gender employment gap by 2030**, compared to 2019. In practical terms, this means that women's employment rate will have to increase at least 3x faster than that of men.

Comisia Europeană – Centrul Comun de Cercetare, Impactul asupra ocupării forței de muncă în rândul femeilor al revizuirii obiectivelor de la Barcelona privind îngrijirea copiilor (GENDERMOD), septembrie 2022.

Comisia:

*– va monitoriza adoptarea în cadrul societății a noilor drepturi prevăzute de Directiva privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată, inclusiv prin intermediul **cadrelor de monitorizare** elaborat de Comitetul pentru ocuparea forței de muncă și Comitetul pentru*

²¹ Directiva (UE) 2019/1158, JO 2019 L 188.

protecție socială cu privire la **utilizarea concediului din motive familiale și a formulelor flexibile de lucru** de către femeile și bărbații cu responsabilități de îngrijire;

– va lansa o **campanie de sensibilizare** cu privire la noile drepturi acordate de Directiva privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată;

– va aborda repartizarea inegală a activității de îngrijire neremunerate în viitoarea sa **campanie de comunicare privind combaterea stereotipurilor de gen**;

– va colabora cu EQUINET pentru a identifica măsuri de **combatere a tratamentului nefavorabil la care este posibil să fie supuși în statele membre lucrătorii care își iau concediu din motive familiale**, inclusiv prin cooperarea dintre organismele de promovare a egalității și alți actori;

– va sprijini schemele care promovează practici favorabile familiilor în întreprinderi, care încurajează utilizarea noilor drepturi atât de către femei, cât și de către bărbați și care promovează rolul bărbaților în ceea ce privește responsabilitățile familiale și de îngrijire în cadrul **programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori”**;

– va facilita o mai bună **utilizare și difuzare a instrumentelor și a materialelor de formare ale OMS** cu privire la măsurile de sprijin puse la dispoziția persoanelor care asigură servicii informale de îngrijire.

Comisia invită statele membre:

– să **combată stereotipurile de gen** și să promoveze o repartizare mai echitabilă a responsabilităților de îngrijire între femei și bărbați.

– să **dezvolte măsuri de sprijin pentru persoanele care asigură servicii informale de îngrijire**, de exemplu consiliere, sprijin psihologic, îngrijire temporară și/sau sprijin financiar adecvat, care să nu descurajeze participarea pe piața forței de muncă, împreună cu politici de formalizare a îngrijirii informale.

4. INVESTIȚII ÎN SERVICIILE DE ÎNGRIJIRE

Cheltuielile publice pentru serviciile de îngrijire variază considerabil de la un stat membru la altul. Acest lucru reflectă abordările diferite în ceea ce privește organizarea, calitatea și aprecierea activității de îngrijire și, în cazul îngrijirii pe termen lung, importanța diferită acordată furnizării de servicii de îngrijire formale și informale.

Cheltuielile cu educația și îngrijirea timpurie variază între 0,1 și 1,7 % din PIB la nivelul UE și a crescut ușor în ultimii 20 de ani.

Cheltuielile publice cu îngrijirea pe termen lung variază de la sub 1 % în jumătate din statele membre la peste 3 % din PIB în alte țări. În medie, cheltuielile publice cu îngrijirea pe termen lung au ajuns la 1,7 % din PIB-ul UE în 2019, un nivel relativ scăzut în comparație cu valoarea orelor de îngrijire pe termen lung asigurate de către persoanele care asigură servicii informale de îngrijire (estimate la aproximativ 2,5 % din PIB-ul UE).

Se preconizează că îngrijirea pe termen lung va fi elementul de cheltuieli publice legate de îmbătrânirea populației cu cea mai rapidă creștere, acesta fiind prevăzut să ajungă la 2,5 % din PIB până în 2050, cu variații semnificative de la un stat membru la altul²².

Sprrijinul public pentru sectorul serviciilor de îngrijire este o investiție socială care, în paralel cu acțiunile privind finanțarea sustenabilă, aduce beneficii multiple persoanelor, societății și economiei. Realizarea de investiții sporite în serviciile de îngrijire are un impact pozitiv asupra dezvoltării copiilor și asupra bunăstării și demnității beneficiarilor serviciilor de îngrijire, contribuie la echitatea socială și la egalitatea de gen și promovează participarea femeilor pe piața muncii și crearea de locuri de muncă. Cercetările recente²³ arată că investițiile în sectorul îngrijirii pot genera contribuții fiscale și de asigurări sociale suplimentare din locurile de muncă create, precum și din creșterea participării femeilor pe piața muncii. Per ansamblu, veniturile fiscale generate de mărirea veniturilor și a gradului de ocupare a forței de muncă ar urma să crească, reducând cerința de finanțare totală a măsurilor de politică în domeniul îngrijirii de la 3 % din PIB (înainte de impozitare) la o valoare netă de 2 % din PIB (după impozitare)²⁴. OIM estimează că rata la care statele membre își pot recupera investițiile în sectorul serviciilor de îngrijire este, în medie, de aproximativ 55 %, în funcție, în special, de volumul investițiilor necesare, de cererea de forță de muncă din statul membru în cauză și de nivelul de impozitare.

Deblocarea potențialului măsurilor de intervenție timpurie și de prevenție poate contribui la sustenabilitatea fiscală a bugetelor publice. Politicile privind promovarea sănătății, prevenirea bolilor, asistența medicală acordată în timp util și de bună calitate, precum și un stil de viață sănătos au un mare potențial de a amâna sau de a reduce nevoia de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung, permițând în același timp îmbătrânirea în cadrul propriului cămin pentru o perioadă cât mai lungă posibil.

În prezent, se estimează că 3 % din cheltuielile din bugetele de sănătate sunt consacrate promovării sănătății și prevenirii bolilor, în timp ce **un procent de 80 % din aceste bugete este cheltuit pentru bolile netransmisibile**, dintre care multe pot fi prevenite sau tratate mai bine atunci când sunt depistate din timp.

În plus, lipsa investițiilor în îngrijirea pe termen lung și în prevenție prezintă riscul de a transfera costurile către bugetele pentru pensii, asistență socială și asistență medicală. Inițiativa „Sănătatea împreună” și Planul european de combatere a cancerului abordează aspectele prevenirii, tratamentului și îngrijirii bolilor netransmisibile, astfel încât pacienții să poată avea o viață lungă și împlinită și să fie abordate provocările cu care se confruntă familiile și persoanele care asigură servicii de îngrijire.

Sustenabilitatea fiscală a serviciilor de îngrijire poate fi îmbunătățită prin asigurarea eficienței lor din punctul de vedere al costurilor. Eficiența din punctul de vedere al costului poate fi îmbunătățită prin crearea unui cadru de guvernare coerent și integrat, prin monitorizarea continuă și

prin asigurarea faptului că resursele disponibile sunt bine direcționate, iar, în cazul îngrijirii pe termen lung, că sprijină o viață independentă și că serviciile corespund nevoilor persoanelor. Pentru realizarea acestui obiectiv poate fi utilă realizarea unui bilanț al infrastructurii și al

²² Comisia Europeană și Comitetul pentru politică economică, 2021 „The 2021 Ageing Report – Economic and budgetary projections for the 27 EU Member States (2019-2070)” [Raportul din 2021 privind îmbătrânirea populației – Proiecții economice și bugetare pentru cele 27 de state membre ale UE (2019-2070)].

²³ Raportul Organizației Internaționale a Muncii (OIM) - „Care at work: Investing in care leave and services for a more gender equal world of work” (Îngrijirea la locul de muncă: investiții în concediile și serviciile de îngrijire pentru o lume a muncii mai echitabilă din punctul de vedere al genului), 2022.

²⁴ Organizația Internațională a Muncii (OIM). 2022. Simulator pentru investiții în domeniul politicii de îngrijire, OIM (Geneva, în curs de elaborare).

serviciilor disponibile și elaborarea unei analize a deficitelor, ținând seama, în același timp, de inegalitățile teritoriale și de provocările demografice. Soluțiile inovatoare și integrate de îngrijire și utilizarea etică a noilor tehnologii în domeniul îngrijirii pot contribui, de asemenea, la îmbunătățirea sustenabilității fiscale a sistemelor de îngrijire pe termen lung și de sănătate.

Furnizorii de îngrijiri de sănătate au nevoie de mecanisme de finanțare stabile și sustenabile și de medii de reglementare clare și favorabile. Având în vedere funcția lor socială clară, serviciile de îngrijire pe termen lung reprezintă un bun public. Atunci când sunt furnizate de autorități și asociații publice, serviciile de îngrijire pe termen lung sunt considerate în primul rând servicii sociale de interes general. Atât investițiile publice, cât și cele private în îngrijirea pe termen lung ar trebui să aibă loc într-un mediu normativ clar, cu standarde înalte de calitate, care să țină seama de valoarea socială a serviciilor de îngrijire și de necesitatea de a apăra drepturile fundamentale ale persoanelor care au nevoie de îngrijire, precum și condiții de muncă și salarii echitabile pentru personalul de îngrijire. Un sprijin mai puternic pentru furnizorii de îngrijiri de sănătate de la nivel regional și local poate crea locuri de muncă și poate capacita comunitățile locale.

Actorii din economia socială aduc o valoare adăugată furnizării de servicii de îngrijire de înaltă calitate datorită abordării lor centrate pe individ și reinvestirii profiturilor în misiunea lor și în comunitățile locale. După cum se solicită în Planul de acțiune pentru economia socială²⁵, cadrele de politică și legislative ar trebui să creeze condiții adecvate pentru ca economia socială să aibă o contribuție optimă la serviciile de îngrijire. Utilizarea sistematică a achizițiilor publice responsabile social ar putea stimula potențialul economiei sociale de a contribui la standarde de înaltă calitate în domeniul îngrijirii și de a asigura condiții de muncă echitabile. Viitorul raport al Grupului la nivel înalt privind viitorul protecției sociale și al statutului social în UE va oferi informații suplimentare cu privire la finanțarea sustenabilă și la rolul serviciilor sociale în statele sociale.

Investițiile publice și private de la nivel național trebuie să crească, iar finanțarea UE poate veni în completarea acestora. Statele membre pot valorifica oportunitățile de finanțare ale UE, cum ar fi Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul social european Plus (FSE+), inclusiv componenta sa pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, Fondul pentru o tranziție justă, programele Orizont Europa sau Europa digitală. În plus, Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) poate finanța reformele și investițiile eligibile în contextul redresării în urma pandemiei de COVID-19. Instrumentul de sprijin tehnic poate, de asemenea, să sprijine reformele și investițiile. În același timp, statele membre ar trebui să aplice politici care să conducă la o finanțare sustenabilă a serviciilor de îngrijire, care să fie coerente cu sustenabilitatea generală a finanțelor publice.

În perioada de programare 2014-2020, Fondul social european (FSE) a sprijinit mai multe acțiuni legate de îngrijirea pe termen lung, de la recalificarea și perfecționarea forței de muncă, extinderea accesului și a acoperirii, sprijinirea serviciilor integrate de îngrijire și a vieții independente până la îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate. De asemenea, au fost alocate resurse FSE pentru proiecte de la nivel regional și local pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii de îngrijire a copiilor, pentru a aborda lacunele cu care se confruntă copiii defavorizați, pentru a sprijini părinții în ceea ce privește accesul pe piața muncii și pentru a se depune eforturi în vederea abordării disparităților dintre bărbați și femei în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

---

²⁵ COM(2021) 778 final.

Programarea pentru perioada 2021-2027 este în curs, iar accesul la FEDR și la FSE+ este condiționat de existența unor cadre strategice naționale sau regionale de politică în domeniul sănătății și al îngrijirii pe termen lung.

Garanția europeană pentru copii oferă statelor membre posibilitatea de a mobiliza finanțare din FSE+ pentru consolidarea accesului la educație și îngrijire timpurie. Aceasta poate fi utilizată, de asemenea, pentru a sprijini calitatea furnizării serviciilor în contexte formale și informale și pentru a îmbunătăți gradul de incluziune a copiilor cu handicap, a copiilor expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială și a copiilor din comunitățile marginalizate.

Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), pe baza dovezilor și a faptelor relevante descrise în Viziunea pe termen lung pentru zonele rurale, oferă, de asemenea, statelor membre posibilitatea de a sprijini îngrijirea copiilor în mediul rural și îngrijirea pe termen lung.

Deși obiectivul principal al Fondului pentru o tranziție justă este de a sprijini investițiile legate de atenuarea impactului tranziției climatice, atunci când acest lucru este justificat în mod corespunzător, planurile teritoriale pentru o tranziție justă pot conține activități în domeniul educației și al incluziunii sociale, inclusiv investiții în infrastructură pentru centrele de formare, centrele de îngrijire a copiilor și de îngrijire pe termen lung, astfel cum se indică în planurile teritoriale pentru o tranziție justă.

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) le oferă statelor membre oportunități semnificative de finanțare a reformelor și a investițiilor în reziliența socială. Un număr mare de state membre²⁶ au mobilizat Mecanismul de redresare și reziliență pentru sectorul îngrijirii pe termen lung. Printre exemplele de reforme din cadrul planurilor naționale de redresare și reziliență se numără consolidarea sistemului de îngrijire pe termen lung și promovarea unei schimbări a modelului de sprijin și de îngrijire pe termen lung, sporirea resurselor umane și a capacității de infrastructură pentru furnizarea de servicii de îngrijire pe termen lung, precum și formarea, recalificarea și perfecționarea profesioniștilor din domeniul îngrijirii pe termen lung. De asemenea, se preconizează că reformele suplimentare vor îmbunătăți furnizarea de îngrijire pe termen lung prin modernizarea sau extinderea serviciilor sociale, inclusiv a serviciilor în comunitate, și prin sprijinirea sustenabilității fiscale pe termen lung a sistemelor de îngrijire pe termen lung. Dintre cele 25 de planuri adoptate până la 20 iulie 2022 în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, 12 includ reforme și investiții în domeniul educației și îngrijirii timpurii, cu o valoare totală de aproximativ 7,9 miliarde EUR²⁷. Se preconizează că aceste investiții vor mări ratele de participare, în special în rândul categoriilor defavorizate, reducând astfel inegalitățile. Aceste măsuri sunt sprijinite, de asemenea, de reforme menite să îmbunătățească accesul, caracterul incluziv și calitatea educației și îngrijirii timpurii.

Comisia invită statele membre:

– să asigure **o finanțare și investiții adecvate și sustenabile în sisteme de îngrijire de înaltă calitate**, inclusiv prin:

– să aplice politici care să conducă la o **finanțare sustenabilă a serviciilor de îngrijire**, care să fie coerente cu sustenabilitatea generală a finanțelor publice;

– să promoveze **investițiile publice și private în serviciile de îngrijire**, asigurând, în același timp, **un mediu de reglementare clar**, care să țină seama de valoarea socială a serviciilor de îngrijire și de necesitatea respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor;

²⁶ A se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2022) 441 final.

²⁷ AT, BE, CY, CZ, DE, EL, ES, HR, IT, LT, RO, SK.

– să utilizeze fondurile UE existente pentru a îmbunătăți **accesul egal la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate**, în special servicii de îngrijire în comunitate și la domiciliu;

– să utilizeze fondurile UE existente pentru a asigura **accesul egal la servicii de educație și îngrijire timpurie favorabile incluziunii și de calitate**, inclusiv la locul de muncă al părinților, pentru toți copiii, în special pentru copiii expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială și pentru categoriile marginalizate, cum ar fi romii, copiii proveniți din familii de migranți, copiii cu handicap și copiii lipsiți de îngrijire părintească. În acest context, Comisia va continua să sprijine statele membre în demersul de garantare a accesului gratuit și efectiv al copiilor expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială la educație și îngrijire timpurie, astfel cum se subliniază în Garanția europeană pentru copii.

5. ÎMBUNĂȚĂȚIREA BAZEI DE DATE CONCRETE ȘI MONITORIZAREA PROGRESEROR

Existența unor date fiabile și comparabile este esențială pentru monitorizarea progreselor și pentru elaborarea de politici bazate pe date concrete. Aceasta include asigurarea unui nivel suficient de detaliu în datele de referință privind participarea la educația și îngrijirea timpurie, de exemplu, printr-o defalcare pe grupe sau categorii de vârstă specifice. În plus, consolidarea bazei de date concrete necesită date mai bune cu privire la tipul și consecințele furnizării de servicii informale de îngrijire, și anume pentru a permite identificarea inegalităților de gen, a planificării timpului de lucru și a gradului de utilizare a concediului din motive familiale.

În pofida unor progrese înregistrate în elaborarea unor indicatori comuni în materie de îngrijire pe termen lung privind accesul și finanțarea, statisticile privind îngrijirea pe termen lung sunt încă insuficient dezvoltate. Acestea nu dispun de date administrative comparabile, de exemplu cu privire la cheltuielile cu serviciile de îngrijire și furnizarea acestora. Prin urmare, sunt necesare mai multe eforturi pentru a dezvolta și a armoniza colectarea datelor la nivelul UE. În plus, adoptarea unei abordări riguroase și sistematice în ceea ce privește realizarea de previziuni referitoare la nevoile naționale în materie de îngrijire pe termen lung ținând cont de caracterul lor evolutiv va ajuta statele membre să își planifice acțiunile. Deși există dovezi că accesul la serviciile de îngrijire este mai dificil în zonele rurale și îndepărtate, datele privind inegalitățile teritoriale în furnizarea de servicii de îngrijire pe termen lung sunt limitate; sunt necesare mai multe date concrete cu privire la principalele cauze ale acestor inegalități și la ce ar constitui un răspuns politic eficace.

Comisia:

– va depune eforturi **pentru a îmbunătăți colectarea și analiza datelor legate de îngrijire**, în special prin asigurarea unei raportări mai sistematice cu privire la participarea la educația și îngrijirea timpurie, în cooperare cu statele membre. De asemenea, va intensifica **cooperarea strategică cu organizații internaționale precum OCDE și OIM**, precum și schimburile cu agențiile UE, și anume cu Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) și Eurofound. Atunci când acest lucru este fezabil și relevant, datele ar trebui defalcate în funcție de sex, vârstă, handicap și origine etnică;

– cu contribuția rețelei Eurydice a EACEA și a EIGE, **va monitoriza progresele și va depune eforturi pentru a dezvolta și a analiza indicatorii** care oferă o imagine asupra educației și îngrijirii timpurii. Această activitate se va baza pe activitatea deja desfășurată ca răspuns la recomandările privind educația și îngrijirea timpurie și Garanția pentru copii;

– va institui un **grup operativ privind statisticile referitoare la îngrijirea pe termen lung** pentru a îmbunătăți baza de date privind îngrijirea pe termen lung. Această activitate va contribui la monitorizarea și dezvoltarea indicatorilor comuni ai UE privind îngrijirea pe termen lung, conveniți de Comitetul pentru protecție socială;

– va elabora **previziuni detaliate privind cererea de servicii de sănătate și de îngrijire pe termen lung** în UE (pe baza previziunilor demografice pe termen lung disponibile la nivel național și regional), pentru a sprijini planificarea resurselor;

– va finanța cercetarea prin intermediul unei cereri de propuneri lansate în cadrul programului Orizont Europa privind **abordarea inegalităților teritoriale în materie de îngrijire și cercetare în vederea dezvoltării unor soluții integrate de îngrijire, care includ instrumente digitale și teleîngrijire;**

– va sprijini statele membre în efectuarea de **schimburi de date concrete privind furnizarea serviciilor de îngrijire în zonele rurale** prin intermediul Observatorului rural înființat în temeiul Planului de acțiune rurală²⁸ și al rețelei pentru politica agricolă comună.

Comisia invită:

– agențiile Uniunii, cum ar fi EIGE, să colecteze date periodice, să elaboreze indicatori și să efectueze analize cu privire la disparitatea de gen în ceea ce privește repartizarea responsabilităților de îngrijire, la diferența de remunerare dintre femei și bărbați și la utilizarea timpului pentru munca plătită și neplătită, la activitățile individuale și sociale efectuate de către femeile și bărbații cu responsabilități de îngrijire și la formulele de lucru pe tot parcursul vieții lor profesionale;

– statele membre să colecteze date defalcate în funcție de sex, vârstă și alte aspecte legate de utilizarea timpului (de preferință prin intermediul anchetelor privind utilizarea timpului efectuate în contextul anchetelor europene armonizate privind utilizarea timpului), cu privire la utilizarea concediului din motive familiale și la formulele flexibile de lucru.

Punerea în aplicare cu succes a Strategiei europene privind serviciile de îngrijire necesită un angajament comun din partea tuturor părților interesate. Pentru a asigura succesul acestei strategii, Comisia va lucra în strânsă colaborare cu alte instituții și organisme ale UE, în special Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social European, statele membre, partenerii sociali, actorii din economia socială, organizațiile societății civile și alte părți interesate.

Comisia:

– va **monitoriza punerea în aplicare a politicilor privind educația și îngrijirea timpurie și îngrijirea pe termen lung, va evalua progresele** înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor de la Barcelona în contextul procesului **semestrului european** și va lua în considerare formularea de recomandări specifice fiecărei țări, după caz.

– va oferi oportunități extinse tuturor părților interesate de a-și împărtăși experiența și de a învăța unele de la altele prin **programe de învățare reciprocă cu privire la toate dimensiunile îngrijirii.**

Comisia invită:

– statele membre să creeze **condițiile necesare pentru a permite furnizorilor de servicii de îngrijire, inclusiv organizațiilor societății civile și actorilor din economia socială, să joace un rol activ în conceperea și furnizarea de servicii de îngrijire de înaltă calitate și în**

²⁸ COM(2021) 345 final.

îmbunătățirea condițiilor de muncă în acest sector și să sprijine eforturile autorităților locale și regionale de a investi în serviciile de îngrijire;

– statele membre să ajungă rapid la un acord și să pună în aplicare recomandările propuse de Consiliu referitoare la revizuirea obiectivelor de la Barcelona privind educația și îngrijirea timpurie și privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung la prețuri abordabile și de înaltă calitate.

6. CONCLUZIE

Modul în care apreciem valoarea serviciilor de îngrijire ar trebui să reflecte modul în care dorim să fie apreciați copiii, persoanele în vârstă, persoanele cu handicap și persoanele care asigură servicii de îngrijire.

Această strategie este o piatră de temelie a abordării UE cu privire la politicile sociale, care este menită să contribuie la adaptarea la schimbările demografice, la eliminarea inegalităților de gen persistente și a altor inegalități, la valorificarea potențialului tranziției verzi și al celei digitale și la sporirea rezilienței în fața unor șocuri externe semnificative. Ea este concepută pentru a aduce beneficii persoanelor care au nevoie de îngrijire la toate vârstele prin îmbunătățirea accesului acestora la servicii de îngrijire la prețuri abordabile, accesibile și de înaltă calitate. Strategia se referă la dreptul de a trăi cu demnitate, la protejarea drepturilor omului, fără a lăsa pe nimeni în urmă și oferind oportunități pentru o viață și perspective de carieră mai bune, elemente care alcătuiesc coloana vertebrală a stilului nostru de viață european.

Îmbunătățirea sectorului îngrijirii contribuie la asigurarea faptului că atât femeile, cât și bărbații pot participa în mod egal la viața profesională și la societate, având în același timp grijă de cei dragi. Scopul strategiei este de a asigura condiții de muncă mai bune pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire, ceea ce ar trebui să asigure o mai mare reziliență și atractivitate a sectorului și să contribuie la crearea de noi locuri de muncă pentru a răspunde creșterii cererii.

Comisia invită instituțiile UE, statele membre, autoritățile locale și regionale, societatea civilă, partenerii sociali și alte părți interesate să aprobe această strategie și să contribuie la punerea sa în aplicare.